

NYFs første konferanse, Leangkollen august 1985.

Norsk Yrkeshygienisk Forening 25 år

Niri Orliens tale fra jubileumsmiddagen

Niri Orlien

Gratulerer med dagen!

Det er med glede vi konstaterer at NYF har blitt en stor og landsomfattende forening, 351 medlemmer spredt over det ganske land, ulike arbeidsplasser, solid aldersfordeling.

Har ikke alltid vært slik. I 1974 var det 5 stykker i Norge med tittelen yrkeshygieniker, alle ansatte i Arbeidstilsynet. Jeg tror dette var første gang tittelen "yrkeshygieniker" ble brukt i Norge? Det var en del flere som jobbet med faget, for eksempel ved Yrkeshygienisk institutt, men de brukte andre titler.

70-årene

To betydelige reformer på 1970-tallet la grunnlaget for vår yrkesgruppe:

1. Revidert arbeidsmiljølov, gjeldende fra 1977, med fokus også på yrkeshygienene. I formålsparagrafen het det: "Arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig, med hensyn på en verneteknisk, velferdsmessig og yrkeshygienisk standard..."
2. Omorganisering og utbygging av Arbeidstilsynet med etablering av yrkeshygieniker stillinger. Gradvis omorganisering over 3-4 år: fra kommunalt til statlig tilsyn med 12 distrikter og 2 yrkeshygienikere i hvert distrikt.

Så i slutten av 1977 var vi 24 yrkeshygienikere i Arbeidstilsynet.

Yrkeshygienene miljøet i Norge besto av disse 24, samt ansatte i Yrkeshygienisk avdeling, Direktoratet for Arbeidstilsynet, og ansatte ved Yrkeshygienisk institutt. Alle kjente alle i et oversiktlig faglig nettverk. Vi var kolleger og gode venner.

Husker godt min første yrkeshygieniker konferanse i desember 1976, Sem forsøksgård, Asker. Vi var ikke mange, kanskje 10 stykker: yrkeshygienikere fra Arbeidstilsynets ytre etat og ansatte ved Yrkeshygienisk avdeling, Direktoratet.

Kontrasten til årets konferanse er stor. Det var enkel forpleining og begrenset program.

Tror det var i 1975 at Arbeidstilsynet hadde sin første yrkeshygienekonferanse, altså 35 år siden.

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet tok godt i mot oss og sørget blant annet for grunnopplæring i faget.

De 5 første ble sendt til Sverige for spesialutdanning. Dette kapitlet i historien bør så absolutt skrives ned. Hvem tar utfordringen? Kanskje som et intervju i Yrkeshygienikeren?

Disse 5 første lagde så grunnkurs for oss andre. 3 intense uker, hjemmelekser i mellomperiodene. Askim, Drøbak, Leangkollen. Vi ble sveiset sammen faglig og sosialt.

Det var en flott tid. Lærte stadig noe nytt, og hadde en god følelse av å være med på noe viktig.

Jeg husker mange episoder fra tiden i Arbeidstilsynet.

Sterke minner fra besøk på arbeidsplasser;

Silketrykk i Hakadal: "ingen problem, når jeg blir kvalm får jeg lov til å gå ut å luften meg."

Silketrykk, Ski: "vi har prøvd å få pakistanere til å stå der, men det vil ikke de heller."

Men det var ikke bare idyll. Ikke alle i Arbeidstilsynet likte dette nye "fag-nettverket".

Flere av distriktsjefene så dette som ukultur. Vi ble betegnet som "subgruppe" som ikke underkastet oss distriktsjefenes faglige styring, men orienterte oss mer mot Yrkeshygienisk avdeling i direktoratet, og Yrkeshygienisk institutt.

Jeg var vel spesielt uheldig med sjef. Husker godt hans hilsen til meg, første arbeidsdag i Moss:

"Du kan få lov å måle støy. Disse andre målingene driver vi ikke med her hos oss. De forandrer jo hele tiden på disse grenseverdiene. Vi venter med slike målinger til grenseverdiene har stabilisert seg.

I flere år ble jeg oppfordret til å fortelle "distriktssjef historier". Hadde en anelse av at dere trodde jeg vitset og skrønte. Tro meg; alt sammen er opplevd og sant, og det er mere som jeg ikke har fortalt.

Tillat meg en, for å vise saklighetsnivået hos sjefen: Alle brev skulle underskrives av distriktsjefen. Vår sjef i Moss nektet å skrive under på skriv lenger enn én side! "Ingen gidder å lese lange brev". Har noen sett en målerapport på bare én side?

Vi var heldigvis to yrkeshygienikere, som fant trøst i felles skjebne. Kollega Astri Huse fant løsningen: "Niri, vi lager oversendelsesbrev. Det får vi til på én side.

Så legger vi ved rapporten. Den behøver ikke han underskrive."

Ja, slik gjorde vi det, og det fungerte! Han skjønte ikke at det var vi som hadde skrevet rapportene. Han gadd jo ikke lese dem, de var på mer enn én side!

Glemmer ikke plakaten, på et bedriftsbesøk, i den vanskeligste tiden: "Vær glad i sjefen din, den neste blir ikke noe bedre!"

NYF

Så, på begynnelsen av 80-tallet: flere og flere tok jobb utenom etaten. Og noen av oss var opptatt av å beholde kontakten og nettverket. Det var behov for en yrkeshygienisk forening.

Det ble gjort et konkret forsøk i 1983. Arbeidstilsynet skulle ha sin årlige yrkeshygienekonferanse. Første distrikt, det vil si Astri og jeg, hadde arrangøransvaret. Jeg kontaktet Sverre Lie (en av de som hadde forlatt etaten og som nå var ansatt i Norsk Hydro) og Alf Rønneberg (Standard Telefon og Kabelfabrikk). Sammen utformet vi et brev, som Sverre undertegnet, hvor vi inviterte til "felles faglig konferanse med et yrkeshygienisk temainnlegg og en organisatorisk del som drøfter samarbeidsformer mellom yrkeshygienikere, eventuelt etableringen av en yrkeshygienikerforening."

Så skjedde det noe, for oss, uventet: Direktoratet for Arbeidstilsynet motarbeidet oss og ga sine instruksjoner til distriktstjefene. Vi fant det riktig å avlyse konferansen.

En liten parentes: har valgt å tro at "invitasjonsbrevet" fra 1983 er årsaken til at Sverre Lie er NYF-medlem nr. 1 og jeg medlem nr. 2.

1985

Nå var "tiden moden". Holdningen i direktoratet for Arbeidstilsynet var snudd. Takket være Jon Erik Bjerk. NYF ble stiftet søndag 25. august 1985, kl 2330 på Leangkollen, Asker.

En planleggingskomité (9stk) hadde invitert til konferanse dagen etter. Konferansen hadde tre hovedemner;

1. Yrkeshygiene i Norge, fortid, nåtid og framtid.
2. Organiske løsemidler.
3. "Forslag om opprettelse av faglig forum for yrkeshygienikere"

Konferansen var godt planlagt, men ikke i mål når det gjaldt det å stifte foreningen.

Vi hadde satt av søndagskvelden til å forberede dette.

Så satt vi der søndag kveld. 13 stykker. En tilfeldig blanding av arrangørkomite og deltagere med lang reise. Problemstillingen var: hvordan danne forening?

Vi manglet "bruksanvisning for dannelse av forening". Som innbydere hadde vi jo ansvaret for at det planlagte "stiftelsesmøtet", tirsdag 27, ikke skulle bli kaos.

Etter å ha diskutert et par timer var det Ole Hagen (yrkeshygieniker i Arbeidstilsynet Hamar) som kom med de forløsende ord: "hvem som helst kan danne forening for hva som helst. Bare snakk om å bestemme seg, ingen spesielle formaliteter ved det." Eksemplet til etterfølgelse var Anders Lange som 12 år tidligere på et folkemøte dannet "Anders Langes Parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep".

Så skred vi til verket:

1. Stiftet NYF.

2. Valgte interim styre. NYF's første styre (Jan R Hansen, leder, Sverre Lie, nestleder, Marie Nordby, kasserer, Erik Bye, styremedlem, Bjarne Malvik, sekretær).

Tre av disse var ikke blant de 13, derfor ble det slik at NYF hadde 16 medlemmer da vi reise fra Leangkollen.

Konferansens tema 3 ble derfor ikke "forslag om ny forening", som planlagt, men informasjon om den nystiftede forening og invitasjon til å melde seg inn.

Vår takk går til

1. Komiteen som planla og gjennomførte Konferansen 1985
2. Statoil og Mobil Exploration, som betalte regningen
3. De 99 deltakerne, som med entusiasme sluttet opp om foreningen.

Forbilder

Konferansen på Leangkollen ble en suksess på flere måter:

Et av høydepunktene var foredraget til Karl Wülfert: "Yrkeshygienens historie i Norge". Det ble gjort lydopptak. Har hørt at lydbåndet etter en tids leting er kommet tilrette. Venter på utgivelse (lydopptaket kan fås ved å kontakte fagsekretær).

Denne bautaen av en mann. Pensjonert midt på 70-tallet omtrent samtidig med at yrkeshygieniker stillingene i Arbeidstilsynet ble opprettet.

Grunnleggeren av "yrkeshygiene i Norge". Han så behovet for yrkeshygienisk ekspertise og innsats i Norge, og gjorde noe med det.

Han brukte imidlertid tittelen "sjefskjemiker" (ansatt ved "YHI", nå STAMI).

Vi trenger forbilder.

Karl Wülfert hadde en karakter og et engasjement som burde inspirere oss. Han ryddet opp, var en "varsler". For å sitere Ebba Wergeland: "Wülfert brukte ikke kunnskapene sine til å pynte seg med, men til å formidle relevant informasjon, og til å ta parti."

Ja dette var noen glimt fra fortiden. Noen vil mene det er like viktig å se framover:

Er det bruk for oss i tiden som kommer?
JA - behovet for yrkeshygienisk ekspertise er like stort nå, og i tiden foran oss.

Så lenge det er noen som blir syke på grunn av jobben, er det bruk for oss.

Velger å avslutte med å sitere et annet forbilde: Ramazzini. Legen som levde for 300 år siden. Som var like interessert i årsaker til sykdom, som diagnoser og behandling.

Han skrev:

"Mang en håndverker har sett frem til sitt yrke som et middel til å oppholde livet og kunne stifte familie. Men alt han har fått igjen er en dødelig sykdom med det resultat at han forlater livet, forbannende det håndverk som han lærte."

Takk for oppmerksomheten.

Pål Brekke takker Karl Wülfert for foredraget han holdt på Leangkollen.

Streiftog gjennom historien

Streiftog gjennom historien

1985

Hendelser og høydepunkt
Medlem nr 1 – Svein Olav Lie

Årsmøte
Erfolgsrikke samling i Langhølen, Askøy, 25. august

Årskonferanse
Langhølen, Askøy, 26. – 27. august. Tema:
• Organiske lesemidler
• Yrkeshygiene i Norge
• Fordi – så fort! – framtid

Styreleder
Jan R. Hansen

1990

Hendelser og høydepunkt
Årskonferanse 500 kr
NYF-løge ble vedtatt
Diskusjon om NYF skal ha etlike rettsligstiltninger
Yrkeshygienisk nettverk med overalt over hvem som har hvilken kompetanse ble etablert. Drever av Sissak Wanders
9 ulike arbeidsgrupper ble opprettet, bl.a. redaksjonskomiteen, årskonferansekomiteen
Arbeidet med veiledninger (isoposjoner med navn) ble påbegynt
1 utgave av Yrkeshygienikeren i tillegg ble det gitt ut 2 utgaver av Kompletterposten

Årsmøte
6. oktober, Bergen

Årskonferanse
3. – 5. oktober, Scandic Hotel, Bergen
Tema:
• Allergi
• Substansjon
• EF-tilpassning
• Tross miljø
• Graviditet og arbeidsmiljø, reproduksjonsskader

Årets yrkeshygieniker
Halvor Erikstein

Styreleder
Guri Lindmark

1991

Hendelser og høydepunkt
Ble medlem av IOHA, Anders Bruvågnd representerte NYF i IOHA styret
4 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
11. november, Trondheim

Årskonferanse
11. – 13. november, Pilhusen Hotel, Trondheim
Tema:
• Internkontroll og HMS-revisjon
• Prøvetaking, instrumentering
• Toksikologisk risikovurdering og etikk
• Arbeidsmiljø og EF
• Innemiljø
• Støytvekspelse

Årets yrkeshygieniker
Ragnar Flo

Styreleder
Petter Hole

1992

Hendelser og høydepunkt
Næringslivet ble etablert som NYFs første fagforening 1. mai
Fagforbundet ble etablert
De første møtene i nyere var Liv Arnesen, Bjørn Arne Barthelemy, Erik Bye, Ragnar Flo, Turid Lavang og Egil Ophus
3 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
4. november, Oslo

Årskonferanse
4. – 6. november, Sundvolden Hotel, Hønefoss
Tema:
• Internkontroll
• Internasjonalt syn på ledelse av helse- og miljøarbeid
• Harmonisering av EFs kjemiske regelverk
• Produktkvalitet
• Isoposittmålinger
• Yrkeskadeforskning
• Yrkesrett og resultat fra målinger
• Eksponeringsregister
• Innemiljø

Årets yrkeshygieniker
Arne Tittnes og Signart Zachariassen

Styreleder
Petter Hole

1993

Hendelser og høydepunkt
NYFs første veiledning ble gitt ut: Isoposanter
Årskonferansen 400 kr
Eksklusjonen rundt stasjoneringen av en sertifiseringsordning startet
1 utgave av Yrkeshygienikeren
Medlem nr 500
Espen Raa Nilsen

Årsmøte
11. november, Sandness

Årskonferanse
10. – 12. november, Sandness
Tema:
• Tiltak
• Metallfarging
• Hvarnliggvermedtstyr
• Virusoppsper
• Yrkeshygiene i innemiljø: sentralt og perifert
• Sertifiseringsordning i Nederland
• Spesialarbeid
• Nybegynner temadag
• Dekomponering, Scandinavian Star

Vårkonferanse
Arbeidsmiljø og forplanningsskader – et problem for både kvinner og menn.
10. juni, Oslo

Årets yrkeshygieniker
Nri Orlan

Styreleder
Petter Hole

1994

Hendelser og høydepunkt
En utdanningsgruppe for sertifisering ble etablert
En yrkeshygienisk bibliotek ble etablert
3 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
13. oktober, Skien

Årskonferanse
12. – 14. oktober, Rica Rosen Hotel, Skien
Tema:
• Innemiljø
• Arbeidsmiljø og styrking
• Internkontroll
• Uteligger- og avfallreduerende tiltak i industrien
• Utvikling av etnisk spesifikk folkehelse
• Statistiske vurderinger av utfallringer

Vårkonferanse
Loftholmet & Livskvalitet.
13. mars, Sandvika

Årets yrkeshygieniker
Johanne Eriksgren

Styreleder
Signart Zachariassen

Streiftog gjennom historien

2000

Hendelser og høydepunkt
15 års jubileum
Kursheg ble arrangert for første gang
Ny profilering av NYF, ny logo, brosjyre, brevark, konvolutter og lena
4 utgaver av Yrkeshygienikeren
Medlem nr 500
Kristin Selvi Klukk

Årsmøte
23. oktober, Trondheim

Årskonferanse
21. – 25. oktober, Radisson SAS Royal Garden Hotel, Trondheim
Tema:
• Yrkeshygiene i det nye århundret
• Målinger til nytte og beviser
• Kjemikalieinformasjon/ regelverk
• Miljøledelse
• Arbeidsmiljø og forplanningsskader

Vårkonferanse
Normer – på liv og død. Hvor går grensen for helsefare?
13. april, Bergen

Årets yrkeshygieniker
Olav Bjørseth

Styreleder
Jakob Nærheim

2001

Hendelser og høydepunkt
3 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
29. september, Kristiansand

Årskonferanse
22. – 26. september, Radisson SAS Celestion Hotel, Kristiansand
Tema:
• Elektromagnetiske felt
• Prøvetaking og statistikk
• ISO
• Manganmetallvev
• Meltevev
• Helseoppfølging
• Lys og helse
• Kjemikalieinformasjon
• Avfall/helseforurensning
• Løst, allergi

Vårkonferanse
Kjemikalieledelse
Stemmer kjemien i din bedrift?
21. mai, Stjørdal

Styreleder
Jakob Nærheim

2002

Hendelser og høydepunkt
IOHA's 5th International Scientific Conference i Bergen
10. – 14. juni 2002
Jonas Holme ble ansatt som ny fagskrivert
17. juli
2 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
24. oktober, Gardermoen

Årskonferanse
24. oktober, Clarion Hotel Oslo Airport, Gardermoen
Dagsseminar om risikovurdering

Årets yrkeshygieniker
Jakob Nærheim

Styreleder
Kristin Svendsen

2003

Hendelser og høydepunkt
Kontingent 550 kr
Første NYF eksamen ble arrangert
4 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
28. oktober, Sandefjord

Årskonferanse
25. – 29. oktober, Rica Park Hotel Sandefjord
Tema:
• Regulatorisk toksikologi
• Litteraturak
• Støy og belysning
• Genetikk og substansjon
• Risikovurdering
• HMS-semester

Vårkonferanse
Sant og usant om innemiljø.
22. mai, Oslo

Styreleder
Kristin Svendsen

2004

Hendelser og høydepunkt
Arbeid med nasjonal gassveiledning ble påbegynt
Arbeidet med å skrive Yrkeshygienens historie i Norge ble påbegynt
4 utgaver av Yrkeshygienikeren

Årsmøte
28. november, Gardermoen

Årskonferanse
30. oktober – 3. november, Clarion Hotel Oslo Airport
Tema:
• Eppok
• Karstingene og mutagene stoffer
• Måling og beredning av støykvartering

Vårkonferanse
Bok og personlig verneutstyr ved kjemisk eksponering. Mytar og sannheter.
3. juni, Oslo

Årets yrkeshygieniker
Erik Bye og Wipand Eduard

Styreleder
Trond M. Schei

nyf 25 år

Streiftog på veggen

Til jubileumsmarkeringen fikk foreningen produsert tre store bannere med korte fakta, år for år. Her gjengis de i miniformat. Fram med lupen!

1986

Hendelser og høydepunkt

Medlem nr 100 – Olav Mathiesen

Årsmøte

20. august, Haldland

Årskonferanse

25. - 26. august, Haldland
 Tema: • EDS og arbeidsmiljø
 • Allergi
 • Inneklima

Styreleder

Jan R. Hansen

1987

Hendelser og høydepunkt

Årskonferanse 250 kr

2 utgaver av Yrkeshygieniker, det første heft NYF-Bullet

Årsmøte

17. september, Lillehammer

Årskonferanse

16. - 18. september, Hotell Langsesh, Lillehammer
 Tema: • Svulking
 • Copplering og inforsultanning av yrkeshygienikere
 • Internkontroll
 • Inneklima
 • Sløvs elektrisitet

Styreleder

Astri Huse

1988

Hendelser og høydepunkt

Første lokallag (Oslo) etablert

3 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

15. september, Kristiansund

Årskonferanse

14. - 16. september, Hotell Caledonien, Kristiansund
 Tema: • Biologisk miljøforurensning
 • Arbeidsforholdninger blant arbeidere som er eksponert for luftfremkaltende stoffer
 • Stay og støydeponering
 • Miljørelle faktorer

Styreleder

Astri Huse

1989

Hendelser og høydepunkt

Medlem nr 200 – Wenche Takvam
 Siste medlem i IONA

Brytet jobbet med å opprette en arbeidsgruppe i Karl Wolters nær

3 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

17. oktober, Sandefjord

Årskonferanse

16. - 18. oktober, Park Hotel, Sandefjord
 Tema: • Løsningsmidler
 • Inneklima
 • Kjemisk oppbygging av ulike produkter
 • Døring
 • Yrkeshygieniske målemetoder
 • Kvalitetskontroll

Styreleder

Guri Lindmark

1995

Hendelser og høydepunkt

Jakob Nørheim ble ansatt som ny fagkoordinator 15. januar

Sertifiseringsordningen ble etablert

NYF 10 år

1 utgave av Yrkeshygieniker

Årsmøte

18. oktober, Bergen

Årskonferanse

18. - 20. oktober, Radisson SAS Hotel, Bergen
 Tema: • Pliat
 • Bly
 • Isocyanat, aminer
 • Støy
 • Biologiske agens og inneklima
 • Risikoanalyse
 • Overfølelsesreaksjoner

Vårkonferanse

Nye sveisesmetoder - bedre arbeidsmiljø? 8. juni, Sandnes

Årets yrkeshygieniker

Egil Ophas

Styreleder

Silvert Zachariassen

1996

Hendelser og høydepunkt

Hans Thore Smørdal ble ansatt som ny fagkoordinator 1. september

NYF første lennstatistikk ble laget

Norsk Yrkeshygienisk Sertifisering ble etablert i Lyster, Oddeberg Vik, Kræf, Grove, Wipstad Edvard, Christsen Drevet og Silvert Zachariassen

2 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

14. oktober, Tromsø

Årskonferanse

13. - 15. oktober, Rica Havnstrøtt, Tromsø
 Tema: • Forurensningskilder
 • Vannbasert maling
 • Risikoenesmetode
 • Lys
 • Syntetiske uorganiske fibre

Vårkonferanse

Valg og bruk av personlig vernemiddel. Personlig vernemiddel - nedsløsing eller sovepute? 30. mai, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Silvert Zachariassen

Styreleder

Bjerg Eli Holland

1997

Hendelser og høydepunkt

Vedlegg for epoksy og trykkluft til åndedrettsvern ble påbegynt

3 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

14. oktober, Oslo

Årskonferanse

13. - 15. oktober, Royal Christiania Hotel, Oslo
 Tema: • Støy
 • Allergi
 • Vurdering av eksponering

Vårkonferanse

Risikoavurdering - et praktisk verktøy i arbeidsmiljøarbeidet? 29. mai, Oslo

Styreleder

Jakob Nørheim

1998

Hendelser og høydepunkt

Åse Delseth Austvig ble ansatt som ny fagkoordinator 15. februar

Medlemskonferanse 500 kr

NYF fikk egen hjemmeside med adresse <http://home.sol.no/~nyf>

Rage Takvam var "vekkjerring"

NYF fikk tildelt IONA kurset foran 1.200

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

28. september, Stavanger

Årskonferanse

28. - 30. september, Radisson SAS Atlantic Hotel, Stavanger
 Tema: • Arbeidsmiljø for vedlikehold og konstruksjonsarbeidere
 • Arbeidsmiljø for fremtidige arbeidsplasser i Landbruk
 • Arbeidsrelaterte sykdom

Vårkonferanse

Partige kjemikalier. Får vi nok informasjon? 4. juni, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Kristin Svendsen

Styreleder

Jakob Nørheim

1999

Hendelser og høydepunkt

NYF-veileder for 2 ble utgitt, Trykkløst til Årskonferansen

Arbeid med vedlegg om termisk eksponering ble påbegynt

Et postkoll for NYF-veileder ble etablert

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

22. september, Kongsberg

Årskonferanse

22. - 24. september, Quality Grand Hotel, Kongsberg
 Tema: • Rystet og anslutt fra en kjemisk synsvinkel
 • Risikoanalyse og risikokontrollplan
 • Strålefyk og strålevær

Vårkonferanse

Reiskulering - et arbeidsmiljøproblem? 5. juni, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Bjerg Eli Holland

Styreleder

Jakob Nørheim

2005

Hendelser og høydepunkt

20 års jubileum

Anna Nordhammar ble ansatt som ny fagkoordinator 1. januar

Ann-Helen Olsen blir sertifisert som den første etter ny ordning 1. november

Medlem nr 600: Guner Annette Hestla-Halvorsen

Fagbibliotek med utleitet for sertifiseringseksaminene ble opprettet

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

8. november, Tromsø

Årskonferanse

5. - 9. november, Radisson SAS Hotel, Tromsø
 Tema: • Kaldt arbeidsmiljø
 • Målemetoder og prøvetaksstrategi
 • Narkosegasser
 • Fiskeinndretter
 • Medfasser
 • Etikk

Vårkonferanse

Varm fare, 14. april, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Sosika Wenders

Styreleder

Trond M. Schei

2006

Hendelser og høydepunkt

Saker i OIA om internasjonalt godkjenning av sertifiseringsordningen vår

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

31. oktober, Stavanger

Årskonferanse

28. oktober - 1. november, Radisson SAS Hotel, Stavanger
 Tema: • Risikoavurdering
 • Nybygg
 • Nanoteknologi og arbeidsmiljø
 • Kjemisk eksponering offshore

Vårkonferanse

Praktisk HMS-arbeid på alvor, 27. april, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Hans Thore Smørdal

Styreleder

Trond M. Schei

2007

Hendelser og høydepunkt

3 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

6. november, Trondheim

Årskonferanse

3. - 7. november, Britannia Hotel, Trondheim
 Tema: • Ventilasjon
 • Anvendt etikk for yrkeshygienikere
 • Elektromagnetisk stråling og fet

Vårkonferanse

Støy, Aldi fred & fil, 24. april, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Oddbjerg Vik

Styreleder

Kristin Svendsen

2008

Hendelser og høydepunkt

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

4. november, Bergen

Årskonferanse

1. - 5. november, Torshov Hotel, Bergen
 Tema: • Biologiske faktorer
 • Nanopartikler
 • Hudeksponering
 • Ytre miljø
 • Inneklima
 • Elektromagnetisk stråling
 • Regelverkendringer

Vårkonferanse

Fra risikoavurdering til handling, 22. april, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Syvert Thord

Styreleder

Kristin Svendsen

2009

Hendelser og høydepunkt

Sertifiseringsordningen vår blir godkjent av IONA

4 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

23. september, Kristiansund

Årskonferanse

20. - 24. september, Radisson SAS Caledonien Hotel, Kristiansund
 Tema: • Støy, hørsel
 • Risikoavurdering
 • CSIA
 • Yrkeshygiene globalt
 • Muggopp
 • Inneklima
 • REACH

Vårkonferanse

Direktorsens målestøttement. Oppsikende eller fornunder? 11. mai, Oslo

Årets yrkeshygieniker

Vond Schei

Styreleder

Kristin Svendsen

2010

Hendelser og høydepunkt

NYF 25 års jubileum

Medlem nr 700: Ann Kristin Brattum

Første professor innen yrkeshygiene i Norge: Magne Båsvæst og Wijnand Edvard

3 utgaver av Yrkeshygieniker

Årsmøte

8. november, Oslo

Årskonferanse

8. - 10. november, Radisson Blu Hotel Plaza, Oslo
 Tema: • Dieselkvev
 • Tunnelprosjekt
 • Presentasjonsteknikk
 • Utvikling av yrkeshygienikere
 • Sertifisering av BHT
 • Arbeidsmiljø offshore
 • Arbeidsmedisinske avdelinger
 • Arbeidsmiljø for gravide
 • Friiser

Vårkonferanse

Mer og det? CLP kommer, 3. mai, Oslo

Årets yrkeshygieniker

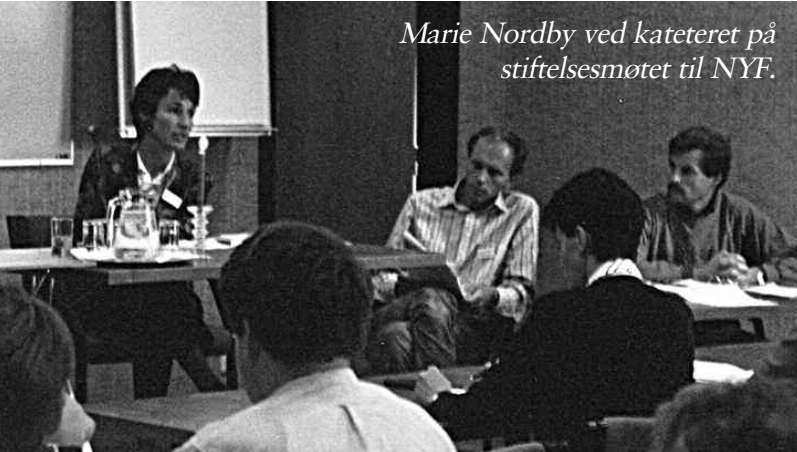
Kristin Svendsen

nyf 25 år

Marie Nordby

- fra arbeidsmiljø til ytre miljø

Av Bjørn Erikson

Marie Nordby ved kateteret på stiftelsesmøtet til NYF.

Under NYFs årskonferanse ble foreningens 25-års jubileum blant annet markert under festmiddagen. Det var det en flott blanding av "old timer" og "ferskinger". Én av old timerne som meldte avbud var Marie Nordby. Så Yrkeshygienikeren tok derfor en tur opp til Marie for å høre litt om hennes bakgrunn som en av de første yrkeshygienikerne. Veien til yrkeshygieniker var ikke gitt på forhånd. Hun ble sivilingeniør i industriell kjemi ved NTH i 67 med diplomarbeidet i polymerkjemi hos Uglestad, og startet yrkeskarrieren som forskningsassistent hos Uglestad. Problemstillingen hun arbeidet med var at polymerkulene var for små og de var heller ikke jevnstore. Hvem kunne vel ane at senere var det nettopp størrelsen som ble det revolusjonerende ved "Uglestadkulene" når de i tillegg kunne fremstilles jevnstore!

Du ble ikke så lenge i Trondheim.

Jeg begynte i 68 ved Alf Bjerkes malingfabrikk med ansvar for kontrollaboratoriet og var der til 72. I mellomtiden hadde jeg fått to barn, og det innebar også en permisjonstid. Da Bjerkes malingsfabrikk skulle fusjonere med Jotun og flere andre, stoppet utviklingsarbeidet opp hos Alf Bjercke, og utfordringene i jobben ble borte. Jeg bestemte seg for å si opp hos Bjercke.

Etter fem år som hjemmeværende så jeg annonsen fra Arbeidstilsynet om fire nyopprettede yrkeshygienikerstillinger. (De første åtte stillingene var alt besatt. De fire nye stillingene skulle gjøre at alle 12 distrikter ville få hver sin yrkeshygieniker.) Annonsen lå lenge på radioen. De forholdene jeg hadde opplevd ved Alf Bjerckes malingsfabrikk hadde åpnet øyne mine for at alt var ikke bra i norsk arbeidsliv. Selvtilliten var ikke helt på topp da jeg ringte Direktoratet og forhørte seg om stillingene, men det hjalp å høre at de fleste søkerne var nyutdannede. Selv hadde jeg jo erfaring fra arbeidslivet, så jeg tok mot til meg og søkte. Distriktssjefen var ikke til stede da intervjuet fant sted, men det gikk greit med overingeniøren som ledet det i hans sted. Så jeg fikk stillingen i 76. At distriktssjefen senere tilkjennega at han "hadde fått en dame som hadde vært fem år i tørrdokk", var ikke nok til å skremme meg vekk. Men det skal ikke stikkes under en stol at det var et forhold som ikke alltid var like greit. Det var den gangen distriktssjefene gjerne omtaltes som "småkonger", og slik så vel enkelte av dem også på seg selv.

Holdningen til kvinner og likestilling var kanskje ikke alltid i samsvar med dagens holdninger og politikk?

Nei, det opplevde både Ola og du (intervjuer) da dere skulle ha permisjon i forbindelse med at barna ble født? (Hans kommentar til intervjuer da jeg skulle ha en eller to ukers fødselspermisjon, var: "Høh, i disse tider kan man ikke en gang stole på menn!"). Så vi spøkte med ham om det og sa at det eneste trygge var å ansette kvinner over fertil alder. For menn kunne jo få barn helt til de gikk av for aldersgrensen. Så ansatte han sin første kvinnelige inspektør i distriktet. Ikke lot jeg seg skremme av at jeg raskt ble sendt ut til Norcem på Slemmestad for å "lære" hvordan det var i arbeidslivet. Asbesten økte rundt i luften, men det syntes ikke å bekymre bedriftslegen og heller ikke andre så meget. Kanskje var det det som la grunnlaget for at kampen for at det å fase ut kreftfremkallende stoffer generelt og asbest spesielt ble en første prioritet på i arbeidet.

Etter denne "innføringen i norsk arbeidsliv" begynte en hektisk, men interessant og spennende tid med nasjonale kurs for arbeidstilsynets første tolv yrkeshygienikere. En av tingene som var litt spesielt var at de aller fleste av yrkeshygienikerne hadde en dialekt som hørte hjemme i distriktet hvor de arbeidet. Det var før vi ble "moderne og mobile", men så var vi til gjengjeld stabile, kyndige og hjemmehørende med bakgrunnshistorie der de jobbet.

Du var ikke eneste kvinne, men det var jo flertall av menn blant yrkeshygienikerne og et mannsdominert arbeidsliv, særlig i industrien?

Ja, men jeg har jo hele tiden studert og arbeidet mest sammen med gutter. Så det har jeg ikke merket så mye til. Det hendte nok når jeg var ute med sammen med inspektører at arbeidsgiverne så på meg som sekretæren til inspektøren. Så jeg brukte sivilingeniøreringen slik at de som kjente systemet så at jeg var ikke sekretæren. Dessuten var de diskriminerende situasjonene ofte kjempekomiske, så jeg lo godt.

Og så utnyttet jeg at jeg var kvinne i skarpe situasjoner når vi møtte arbeidsgivere som var aggressive. Det var en veldig styrke å gå ut to sammen. Det ga en effekt som langt over doblet trykningen når situasjonene ble vanskelige.

Arbeidsgiverne ble gjerne litt aggresjonshemmet når de stod ovenfor en kvinne. De så gjerne på meg som litt mindre farlig enn en mann. Jeg syntes at det lurte hvis det ga resultater. De skulle bare visst at jeg ga like skarpe pålegg som mennene! Én gang har jeg kjent jentestolthet, og det var da jeg ble utnevnt til distriktssjef i 86. Det var mot ledelsen i Arbeidstilsynets vilje, så jeg ble utnevnt i statsråd. Heldigvis tok direktøren det fint, og jeg hadde ingen problemer etter utnevnelsen. Ikke merket jeg noe i distriktssjefmøtene heller. Bakgrunnen for at jeg søkte stillingen var jo litt spesiell. Vi var jo alle spent på hva slags ny sjef vi skulle få, også jeg. Så på forhånd hadde jeg spøkt med at hvis jeg fikk mandelen i riskremen, skulle jeg søke Og den fikk jeg. Søknaden ble skrevet ved midnatt julaften.

Hvordan forberedte du deg før du skulle på inspeksjon?

Jeg la stor vekt på å forberede meg før jeg dro ut til en virksomhet. Der hadde jeg gått i en god skole hos Wulfert. Det var ikke bare om å gjøre å kjenne arbeidsprosessen best mulig, men også å gå gjennom mappen og vite hvem som hadde vært der før og hva de hadde funnet og påpekt. I dag

ville jeg også googlet virksomheten for å få vite mest mulig om den og forholdet til nærmiljøet. Om nødvendig så søkte jeg råd på forhånd hos andre. Det å være godt forberedt gjorde arbeidet bedre, og det ga også autoritet i møtet.

Du målte vel ofte?

Nei, jeg målte mindre enn mange andre. Jeg var i mot det. Hadde lagt meg et ordtak på sinnet: "Når man ikke kan måle det som er viktig, tillegges viktighet til det som kan måles." Målingene viste ofte lave verdier enn normene, slik at de kunne brukes av arbeidsgivere som argument for ikke å gjøre det som burde og kunne gjøres for å redusere eksponeringen av arbeidstagere. Nå må jeg få legge til at jeg la, og legger også i min nåværende stilling, stor vekt på dokumentasjon. 2. distrikt (Oslo) var dessuten i den situasjon at Yrkeshygienisk institutt, YHI, (dagens STAMI) var inne med prosjekter og målte i mange av virksomhetene i distriktene som hadde betydelig kjemisk eksponering. Så det ble målt i betydelig grad i distriktet, selv om jeg målte mindre enn mange andre yrkeshygienikere.

Du hadde mye samarbeid med YHI/STAMI?

Ja, jeg var der ofte og deltok også noe med dem ute i virksomhetene. Det var jo ikke så vanskelig å få til siden både YHI og 2. distrikt var i Oslo. Det var veldig lærerikt. Ikke bare fikk jeg bedre forståelse av hva målinger innebærer, og hjelp til det. Jeg opplevde det som veldig inspirerende å ha kontakt med et slikt miljø. Og så ga det meg et viktig nettverk.

Jeg husker en gang jeg var der og diskuterte en sak med Karl Wülfert. Han hadde skrevet flere side faglige råd til saken. Da vi hadde gått gjennom saken, så han på meg og sa: "Annie. Get your gun". Så da var det bare å rykke ut med god faglig og moralsk støtte.

Utstyret for å måle var ikke helt på topp i starten?

Nei, og det førte til problemer. Jeg husker jeg dro opp til Vinmonopolet for å måle, og så ble jeg stoppet fordi casella-pumpen ikke var eksplosjonssikker. Det var utrolig flaut! Så jeg skrev brev til Direktoratet, og slik fikk vi eksplosjonssikre pumper.

Det kom godt med da jeg tok tak i toppfylling av tankbiler på Sjursøya. Arbeidstilsynet kjente til en svensk rapport som viste høy forekomst av kromosombrudd hos tankbilsjåførere, og de var jo utsatt for betydelige mengder med benzen når de måtte holde øye med toppfylling av tankene. Da var det avgjørende at jeg hadde eksplosjonssikkert utstyr. Det endte med at oljeselskapene gikk over til å ha påfylling fra bunnen av tanken, og slik ble eksponeringen redusert vesentlig for sjåførene.

Du sa at du prioriterte substitusjon av karsinogener?

Ja, og benzen var jo et sentralt stoff i den forbindelse. Jeg tok initiativ til var å fjerne benzen og pyridin som denatureringsmiddel i sprit. Vekk med karsinogene der det var mulig!

Asbest var jo et kjempeproblem da jeg startet som yrkeshygieniker. Jeg så at det var ikke mulig å finne frem til bruken så lenge det var fritt salg. Jeg ville gå til importørene og få kundelistene. Da ville jeg kunne få en rasjonell kartlegging av hvor det forekom på arbeidsplassene. Det var en vanskelig kamp. (Her ble løsningen at LO senere fikk gjennomslag for et import og omsetningsforbud for asbest.) Da EU ville harmonisere kreftfaremerkingen, så pushet jeg det jeg kunne. Det er vel en av de få, om ikke den eneste, gangene jeg også var villig til å gå utenom tjenestevei og bruke pressen. Det året hang juleheksen i taket til langt utpå nyåret - helt til saken løste seg!" Vi fikk beholde vår egen kreftfaremerking. Det var kommunalminister Arne Rettedal som sørget for dette etter at et hurtigarbeidende utvalg hadde avgitt en rapport til ham om saken.

Jeg er fortsatt mot norsk medlemskap i EU. Jeg er enig i at

mange av reglene fører til bedre arbeidsmiljø, ytre miljø og er viktig på mange områder. Men vi invaderes av regelverk, og det blir så alt for byråkratisk. Mange av reglene er dessuten unødvendig detaljerte og gir for lite faglig spillerom til å ta hensyn til vår situasjon. Dessuten så presenteres mange av reglene primært som miljøltiltak, men de primært er laget for å hindre tekniske handelshindringer. Jeg liker ikke å seile under falskt flagg!

Så du bare på yrkeshygieniske problemstillinger da du var yrkeshygieniker?

Nei, mitt utgangspunkt var å ivareta arbeidstakernes helse. Så jeg tok tak i det jeg så, også om det gjaldt andre forhold. Jeg husker en tidlig morgen jeg satt og drakk kaffe på Halvorsens Conditori rett ovenfor stortinget. Da så jeg noen som ryddet taket på stortinget for snø uten sikring. Jeg føk ut og dro rett inn i stortinget. Der ba jeg i resepsjonen om at man tilkalte den som var ansvarlig for arbeidet. Etter en stund kom det en person i en "Viggo Torgersen vaktmesterfrakk" som så seg forvirret rundt. Det stod jo bare en kvinne der hvor han skulle møte en myndighetsperson fra Arbeidstilsynet. Men jeg sørget for at han fikk arbeidstakerne ned og at de ble sendt opp senere med sikring.

Selv nå, når det begynner å bli noen år siden jeg var i Arbeidstilsynet, er jeg varig preget. Jeg går over gata når jeg ser et stillas for å kontrollere at det er forskriftsmessig med fot-,kne- og håndlist.

Du er et pliktmenneske?

Ja, i arbeidssammenheng er jeg det, og jeg har en veldig høy terskel for å bryte avtaler. Det var derfor jeg ikke kom til jubileumsfesten til NYF. Jeg hadde lang tid i forveien avtalt en revisjon i Mo i Rana som kolliderte med årskonferansen. Det var eneste grunn til at jeg ikke kom. Men privat gjør jeg mer som jeg har lyst til.

Å ta jobben på alvor og gjøre sin plikt, gir også gleder. Jeg får fortsatt varme følelser og glemmer aldri en episoden hos en skraphandler med svært dårlige arbeidsforhold. Da jobben var over kom en arbeider bort til meg og sa: NN (arbeidsgiveren) bryr seg ikke om arbeiderne sine eller om jeg dør. Men den norske stat passer på arbeidere i Norge".

Arbeidsmiljø og ytre miljø samlet i et HMS-system?

Nei, selv om jeg vet at LO ønsker det. Jeg jobbet mot dette når jeg begynte i SFT. Dagens system med verneombud og arbeidsmiljø gir verneombudene én rolle - å ivareta arbeidstagerens helse. Rollen er klar og lett å kommunisere slik at den blir forstått og akseptert. Jeg mener at mye av gjennomslagskraften for arbeidstakerne skyldes nettopp dette. Hvis dette systemet også skal håndtere ytre miljø og klima, blir rollen uklar, og det klare sterke moralske elementet som respektert part blir svekket.

Det er 13 år siden du ble head hunted til daværende Statens forurensningstilsyn som assisterende direktør. Du har fortsatt et hjerte for arbeidsmiljø og yrkeshygiene?

Som jeg nevnte, så sjekker jeg fortsatt stillaser når jeg går forbi. Så tiden i Arbeidstilsynet har satt varige spor. Nå er jeg Klifs representant i utvalget for samordning av HMS-etatene. Så jeg følger fortsatt med på hva som skjer på arbeidsmiljøfeltet og innen yrkeshygiene.

Skulle jeg avslutningsvis komme med noen ønsker/råd til dagens yrkeshygienikere, så måtte det være å fortsette arbeidet for å få fasen ut de kreftfremkallende stoffene. Og så gjelder det selvsagt å velge ut og konsentrere seg om de arbeidstakerne som er alvorligst eksponert.. Begge deler kan kanskje være lettere sagt enn gjort. Og så kan det være effektivt å samarbeide med andre myndigheter for å få bedre slagkraft. Et lykke til i arbeidet sender jeg med på veien.

Glimt fra jubileumsmarkeringen

NYF markerte i november 2010 foreningens 25 års jubileum med en flott kurshelg, konferanse og festmiddag på Radisson Blu Plaza i Oslo. Vi har dessverre ikke plass til å vise alt og alle, men her er noen inntrykk fra markeringen i bildeform.

Bildene er gjengitt med tillatelse fra OHS, Fotograf Alexander Reyes Andersson og Hans Thore Smedbold

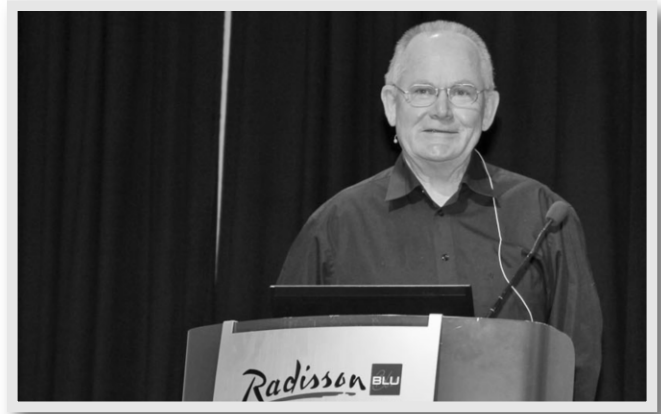
NYFs leder, Kristin Svendsen, åpner konferansen og snakker om NYFs 25 første år. Bilder og video fra innslag i Dagsrevyen 26.8.1985 ble vist.

Yngvar Thomassen fra STAMI snakker om målemetoder for dieseleksos.

Elizabeth Ravn fra Arbeidstilsynet holder innlegg om nye normer, med fokus på dieseleksos.

Petter Kristensen fra STAMI snakker om arbeidsmiljø for gravide og hva vi som yrkeshygienikere bør tenke på for å bistå med å ivareta gravide arbeidstakere.

Halvor Erikstein fra SAFE snakker om hva som er siste nytt innen yrkeshygiene og hvilke yrkeshygieniske problemstillinger vi bør bekymre oss over og engasjere oss i.

Fenna van Nes holder et engasjert og spennende innlegg om kommunikasjon og presentasjonsteknikk sett utfra mottakers perspektiv.

Berit Bakke og Wijnand Eduard er ordstyrere.

Konsentrerte konferansedeltakere..

... engasjerte konferansedeltakere, Geir Ove Sva og Tone Botten.

... blide konferansedeltakere, Lena Blomdahl og Trond Høvik.

... konferansedeltakere i farta, Siri Hetland, Kjersti Steinsvåg og Berit Bakke.

... og kaffetørste deltakere – 179 til sammen fordelt på kurselga og konferansedagene.

Yrkeshygienisk historie vist i form av prøvetakingsutstyr.

Fest eller ikke, formalitetene må være med. Årsmøtet 2010 ble avholdt i løpet av årskonferansen, her representert ved deler av styret: Reidar Bjerke, Anna Nordhammer (Fagsekretær), Kristin Log Indbjo, Lise-Mette Bekkengen, Roar Eie og Ingvill Collin-Hansen.

Klare for festmiddag, Synnøve Færøvig, Alexander Reyes Andersson og Jannicke Berge Olsen.

NYFs første leder, Jan R. Hansen holder tale.

Flott pyntet festsal.

Niri Orlien holder festtale (gjengitt på side 20).

Til vår store glede var det flere av pådriverne til stiftelsen av NYF som kunne være tilstede under festmiddagen: Jens Arve Hansen, Pål Brekke, Bjørn Arve Bentsen, Niri Orlien, Steinar Solvang, Jan R. Hansen, Erik Bye og John Erik Bjerk.

Erik Bye topper Niris festtale med en fanfare til 25 års jubilenten.

Bjørn Erikson, John Erik Bjerk og Pål Brekke.

Æres den som æres bør! Sidsel Nerheim, leder for bedriftsergoterapeutene, takker konferansekomiteen som har gjort en fantastisk jobb: Wijmand Eduard, Siri Hetland, Erland Wolff, Berit Bakke, Reidar Bjerke, Lena Blomdahl, Mette Westby og Liv Engvik.

Veien frem til NYF – slik je ser det

Yrkeshygiene som fag starter nok med Karl Wülfert, tyskeren som kom til Norge i 1928, 26 år gammel, og som hele sitt liv var opptatt av arbeideres helse. Spesielt var han engasjert i kjemikaliers helseskadelige egenskaper. Han ble 86 år og opplevde NYF som en aktiv, levende organisasjon.

Wülfert var ikke alene. Store bedrifter (Elkem, Jotun m.fl.) hadde personell, kanskje særlig leger, som var opptatt av slike problemer. Også i andre miljøer arbeidet folk med samme interesse, men stort sett var det som små øyer i et stort hav. Lovverket var svært rudimentært, og tilsynspersonell hadde liten kompetanse og svake retningslinjer for sitt arbeid på dette området.

Yrkeshygiene som begrep ble vel først brukt i sammenheng med opprettelsen av Yrkeshygienisk institutt (YHI, nå STAMI) i 1947. Wülfert var (selvsagt) en sterk pådriver til denne etablering. Hans mål var med praktisk veiledning å hjelpe bedrifter til bedre arbeidsmiljø. Tilgjengelig teknologi bestemte i stor grad arbeidsfeltet. Det var relativt greit å bestemme metaller (bly, kvikksølv) i blod og urin. YHI utviklet også en metode til å samle opp støv i luft og fraksjonere og kvantifisere dette etter partikkelstørrelse. Gasser og damper var derimot vanskelig, både å samle opp og å analysere. YHI ga seg også i kast med dette, det ble utviklet bærbare (tja) pumper og kullrør til prøvetaking. Instituttet fastsatte også biologiske grenseverdier for eksponering. Om noen spurte hvorfor grensen var akkurat der, var svaret "Because we say so!" YHI manglet ikke selvillit!

I 1970-åra var det en rivende utvikling. Lovverket ble endret, tilsynsapparatet styrket og nye kjemiske analysemetoder ble tatt i bruk. Arbeidsmiljøloven av 4.2.1977 innholdt klare bestemmelser om håndtering av "giftige og andre helsefarlige stoffer" (§11) og krav til produsenter og importører av slike stoffer (§18), dette i motsetning til den tidligere arbeidervernlov. Bakgrunnsstoff for de nye bestemmelser kan man bl.a. finne i Ot. Prp. Nr. 3 (1975-766): Om lov om arbeidervern og arbeidsmiljø, NOU 1974: 28 Kartotek for helsefarlige stoffer og NOU 1975: 33 Kreftfremkallende stoffer i yrkeslivet. Blant flere var prof. Axel Strøm, Rikshospitalet og sjefskjemiker Børge Wermundsen, YHI, sterkt med i dette arbeidet. Ekstra midler til gjennomføring ble

bevilget, jfr. St. Prop. Nr. 17 (1976-77).

Oppgavene sto i kø for Arbeidstilsynet: det skulle utarbeides merkeforskrifter (snart i samarbeid med SFT), databladforskrifter og "administrative normer" – et begrep som ble benyttet for ikke å knytte tallet dierkte til helsefare. Et "Kartotek for helsefarlige stoffer" skulle også opprettes, og det var mange "hva, hvordan, hvor mye, når?" Det gjorde det ikke enklere at det var flere brukere: AT, DBE, SFT og Giftinformasjons-sentralen, samt at industrien var betydelig urolig over mulige lekkasjer av produkttemmeligheter. Heldigvis har frykten hittil vist seg ubegrunnet.

Tidlig i 1970-åra kom gass-kromatografene, og hendige pumper og prøvetakingsutstyr ble kommersielt tilgjengelige. Med GC og IR ble miljøprøver foretrukket fremfor biologiske prøver. Arbeidstilsynet opprettet tre egne laboratorier og hadde avtaler med YHI og SINTEF for å analysere innsamlede prøver.

Allerede i 1974-75 ansatte Arbeidstilsynet de første kjemikere fra NTH og videreutdannet dem til yrkeshygienikere. De fire første fikk et fem-ukers kurs i Stockholm ved Arbetarskyddsstyrelsen: Bjørn Arve Bentsen, Anders Bruusgaard, Hallgerd Sjøvoll og Steinar Solvang, (mens Kåre Sand ble ansatt akkurat for sent til å bli med). De lærte mye, men det som etter sigende huskes best, er kveldsdiskusjonene om mål og virkemidler: de skulle tilbake til Norge og introdusere et nytt fagfelt! Litt av en oppgave! En historie kan antyde problemet: da en ung, kvinnelig yrkeshygieniker presenterte seg i en bedrift, ble hun høflig og beredvillig vist til de utmerkede toaletter.

I 1977 hadde Arbeidstilsynet i de 12 distrikter 24 yrkeshygienikere, og de fire første var i full gang med å kurse de øvrige, dels i samarbeid med YHI om prøvetaking. I etaten ble yrkeshygienikerne en sterk gruppe, og krevet bl.a. årlige faggruppemøter, en nyhet i etaten. Til møtene ble det ofte invitert foredragsholdere fra våre naboland, samtidig som arbeidsformer og strategier ble diskutert.

Industrien var ikke blind for den kompetanse etaten nå hadde, og tilbød attraktive stillinger. For etaten var dette et tveegget sverd; den mistet verdifulle medarbeidere, men fagområdet fikk større utbredelse. Et savn for de som skiftet

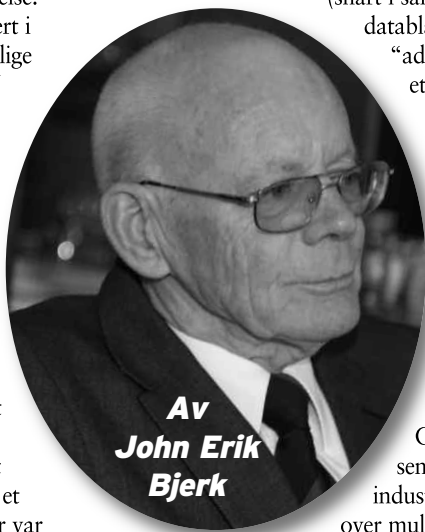
arbeidsgiver, var de årlige faggruppemøtene. Disse var lukket. En mulig løsning var å holde en "åpen" dag i tillegg, men der satte Direktoratet foten ned i 1983. Beslutningen ble omgjort – trolig året etter – og deretter ble yh- og NYF-møter holdt i tilknytning til hverandre (tid og sted) i noen år. Fordelene var det kollegiale samhold, samt at man kunne satse større med henblikk på inviterte foredragsholdere. Etter hvert som NYF ble større og sterkere, valgte foreningen å arrangere egne konferanser.

Samtidig ble det gjort andre forsøk på å samle yrkeshygienisk kompetanse og interesse i en forening. Tre personer: Sverre O. Lie, Niri Orlien og A. Rønneberg inviterte i 1983 60 personer til en konferanse med dette formål. Den ble avlyst grunnet mangelfull oppslutning. I 1984 utarbeidet en større gruppe et forslag til vedtak og innkalte til en konferanse på Leankollen. Denne gang hadde initiativtakerne forberedt seg godt: konferansen var gratis (betalt av Statoil og Mobil), og ca. 100 meldte seg på. Kvelden før ble en del tidlig ankomne samlet i en trang peisesue, og det utspant seg en livlig diskusjon, ikke om, men hvordan foreningen skulle være. (Det tok en del av natten.) Ifølge Olav Bjørseth (NYF-bladet nr. 1, senere "Yrkeshygienikeren") ble foreningen "tyvstartet" søndag 25. august 1985 kl. 23.30, og hadde da 16 medlemmer. Åtte av disse var fra Arbeidstilsynet og fire til hadde vært der. Da konferansen åpnet dagen etter ble vedtaket kvelden før godkjent. Norsk yrkeshygienisk forening (NYF) hadde sett dagens lys! Første formann var Jan R. Hansen med Sverre O. Lie som nestleder. Som et kuriosum kan nevnes at også legene hadde lyst på kortformen NYF (yrkesmedisinsk?), men de la ønsket til side.

Året etter hadde NYF 100 medlemmer, hvorav 37 fra Arbeidstilsynet, 6 fra YHI (STAMI), 16 fra læresteder, 3 fra LO/NAF, 9 fra Norsk Hydro, 7 fra Statoil/ Oljedir., 2 fra BHT og 10 fra industrien ellers.

Her legger jeg pennen ned, idet andre kan bedre fortelle om det betydelige arbeid NYFs tillitsvalgte har utført gjennom de forløpne år. En liten parantes tillater jeg meg likevel:

Fra første år økte medlemstallet jevnt, og med det styrke. Mellom mange saker var det et stort løft å få til sertifiseringsordningen. Derimot sakk Arbeidstilsynet etter, bl.a. som følge av reduserte bevilgninger. Et hittil siste formelle samarbeid mellom NYF og AT skjedde i 1994, da etaten kjøpte NYFs veiledning: Arbeid med isocyanater for kr. 50000,- – til begge parter fordel. Den foreligger fremdeles som Best. Nr. 536: "Fremstilling og bruk av polyuretanprodukter". Det var Halvor Erikstein, Niri Orlien og Jan G. Gundersen som laget veiledningen.

Av
John Erik
Bjerk